

UBOGI REVEŽI

zbirka pesmi, epigramov, zahval in
pisem

Srečo Zakrajšek

in ChatGPT

Srečo Zakrajšek

UBOGI REVEŽI – zbirka pesmi, epigramov, zahval in pisem

Izdano v samozaložbi. Srečo Zakrajšek, Ljubljana, marec 2025

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 230759427](#)

ISBN 978-961-07-2638-8 (PDF)

Gradivo je bilo pripravljeno s pomočjo ChatGPT.

Pojasnila, teme pesmi, epigramov, zahval ter pisem in moja navodila so zapisane na strani 67. Vse drugo je delo plačljive verzije ChatGPT. Predlagam, da, preden si ogledate stran 67, preberete pesmi, epigrame, zahvale in pisma.

Poročilo o sodelovanju pri zbirki »Ubogi reveži«

Zbirka »**Ubogi reveži**« je nastajala skozi intenziven in vsebinsko bogat dialog med uporabnikom (avtorjem koncepta) in umetno inteligenco (soavtorico besedil). Namen zbirke je dati glas tistim, ki so v družbi pogosto spregledani – finančno in materialno revnim posameznikom in družinam. V ospredje postavlja človeške zgodbe, notranje stiske in tiha upanja ljudi, ki živijo na robu dostojanstva, a z veliko notranjo močjo.

Uporabnik je v procesu sodelovanja:

- oblikoval **koncept zbirke**, izbral naslov in določil ton, cilje in smer umetniškega izraza,
- pripravil **natančna navodila** za obliko, dolžino, slog in vsebinski poudarek pesmi, epigramov, zahval, pisem in esejev,
- določil **teme za posamezne enote**, pogosto s kratkim opisom situacije,
- opravljal **kritično uredniško vlogo**, opozarjal na slogovne pomanjkljivosti in predlagal izboljšave (zlasti pri kiticah),
- skrbel, da je zbirka ostajala **avtentična, občutena in odgovorna** do tematike.

Umetna inteligenca je v sodelovanju:

- generirala **besedila vseh zvrsti** (lirike, elegije, satirične pesmi, epigrame, eseje, pisma, uvod ipd.),
- **oblikovala različne slogovne pristope**, upoštevala dani ritem, vsebinski okvir in posebne zahteve (npr. brez rime, z ločili, s sarkastičnim zaključkom),
- prilagajala besedila na podlagi **povratnih informacij** in popravljala posamezne vrstice ali celotne kitice,
- pomagala **strukturirati zbirko**, vsebinsko ločevati sklope in povezovati elemente v smiselno celoto.

Ocena prispevkov v odstotkih:

- **Uporabnik (avtor in urednik): 60 %**
Koncept, smer, izbor tem, kritično vrednotenje, slogovno usmerjanje, odločanje o kakovosti.
- **Umetna inteligenca (soavtorica besedil): 40 %**
Generiranje osnutkov, jezikovno oblikovanje, vsebinska razširitev idej, tehnična izvedba po navodilih.

To sodelovanje potrjuje, da je umetna inteligenca lahko močno **orodje v rokah ustvarjalca**, vendar prava moč zbirke izhaja iz **človeškega uvida, občutljivosti in odločitve, kaj je vredno ostati zapisano**.

Uvodno pojasnilo za zbirko pesmi, epigramov, zahval in pisem »Ubogi reveži«

Ubogi reveži – glas tistih, ki jih redko slišimo

To ni zbirka o miloščini. Ni žalostinka, ni socialni esej in ni učbenik. Je nežno kričanje, tiha prošnja in vztrajna prisotnost tistih, ki živijo v ozadju – pogosto brez luči, brez odra in brez aplavza. Zbirka »Ubogi reveži« ni napisana, da bi nas bilo sram, ampak da bi nas bilo slišati. Njeni junaki niso številke v poročilih, niti anonimni prejemniki socialne pomoči. So ljudje z imeni, zgodovino, strahovi, pogumom, zlomljenimi zobmi in pokončno hojo po pločnikih, kjer jih pogosto obidemo, ker ne vemo, kam pogledati.

V tej zbirki se srečajo lirike in elegije, ki opisujejo življenje brez elektrike, dostopa do zdravnika, stalnega naslova, interneta in možnosti, da bi otroku kupil torto za rojstni dan. Epigrami zarežejo v drobovje sistema z ostrino in humorjem, ki ostane na jeziku še dolgo potem. Zahvale so nežne kot topel obrok neznanca in boleče kot prvi nasmeh otroka, ki ve, da se ne sme preveč veseliti. Pisma pa govorijo neposredno tistim na oblasti – brez strahu, a s spoštovanjem – in zastopajo vse, ki jih birokracija pogosto preskoči.

V zbirki boste našli zgodbe ljudi, ki perejo perilo v reki, sanjajo o zobozdravniku in iščejo prihodnost med plakati za počitnice. Mame, ki podarijo sinu igračo iz smeti. Očetje, ki z listkom za kruh praznujejo rojstni dan otroka. Otroci, ki vedo, da je molk bolj varen kot prošnja.

Pa vendar ta zbirka ni le ogledalo revščine. Je tudi zemljevid nežnih zmag. Poklon pogumu, ki ni v velikih dejanjih, temveč v vsakodnevnem vstajanju. Zapis o tem, kako pomemben je nasmeh, ki ni iz usmiljenja, ampak iz človečnosti. Pokazatelj, da se tudi med porazom najde prostor za dostojanstvo.

Zbirka je nastala z mislijo na tiste, ki nimajo časa pisati, ker čakajo v vrstah. Na tiste, ki ne protestirajo, ker ne vedo, ali bodo imeli za avtobusno vozovnico. In na tiste, ki še vedno verjamejo, da je mogoče življenje brez sramu – ne zaradi revščine, temveč zaradi načina, kako družba gleda nanjo.

Če boste v teh besedah začutili stisko – to ni dovolj.

Če boste v njih prepoznali obraz, ki ste ga že srečali – to je začetek.

Če boste zaradi njih kaj spremenili – to je smisel.

KAZALO

LIRSKE PESMI	5
ELEGIJE s slogani	16
SATIRIČNO - IRONIČNE PESMI z dolgimi naslovi	27
ESEJI IN EPIGRAMI – razlogi za revščino	38
ESEJI IN SPODBUDNE PESMICE – kako iz revščine	44
INOVATIVNI IZHODI IZ REVŠČINE	50
ZAHVALE in poante	55
PISMA POLITIKOM	61
POJASNILA	67

LIRSKE PESMI

Ko sveča postane sonce

na oknu je mraz narisal veje
kot bi hotelo drevo zrasti v notranjost
da bi segrelo kosti babice
ki toplote že dolgo ne pozna
njene roke mešajo juho
v loncu, ki molči

v sveči je ostalo še dve uri dneva
in dve uri topline
plamen se maje kot otrok, ki ga zebe
ni interneta, ni televizije, ni klica
le zrak, ki ga ni mogoče ujeti v roke
in lakota, ki diši po spominih

ne vpije
le vdihne,
ko z žebljem popravlja čevlje
in moli, da ne pride položnica
saj so ji že vzeli svetlobo
zdaj pa čakajo še dih

ni bila lena
ni bila tiha
ni bila neumna
le v napačnem času
v napačni ulici
z napačnim priimkom

sveča dogori,
in z njo izgineta še dan in dostojanstvo
v temi ni več prostora za sram
ostane le toplota,
ki si jo izmisliš,
da preživiš.

Tišina med sendviči

sedijo v krogu,
šest otrok in šest kruhov z nutello,
on gleda vanje kot v televizijo brez zvoka
v šolski torbi ima le zvezek
in prazno vrečko,
ki še diši po pekarni

“nisem lačen,” reče
in se nasmehne,
kot da je ponosen,
da njegovo telo zna varčevati
z energijo
in občutki

učiteljica pogleda stran
ker ve,
da so takšne tišine nalezljive
in da nobena pravljica
ne napolni praznega želodca

ko zazvoni,
mu da sošolec grižljaj –
ne iz usmiljenja,
temveč iz strahu,
da ne bi sam
postal prazen

včasih si zamišlja,
da je on tisti,
ki deli,
a vsakič, ko to pomisli,
ga stisne v prsih –
kot lakota z dolgim spominom.

Vzglavnik iz odpovedi

otroka spita na kavču,
kot da je svet mehak,
kot da je vse v redu,
kot da zrak ne diši po vlagi in odpovedih
in da hrbtenica matere
ne kriči na tleh

ona gleda v strop
kot v belo zastavo
vsaka ploščica je opomnik,
da imaš lahko dve službi
in še vedno spiš
na odeji, ki je bila nekoč zavesa

ponoči posluša njihove sanje
ko sanjajo sladoled
in morje,
ona sanja le
da bi bila spet človek,
in ne tihi aparat za preživetje

včasih si podstavi torbo pod glavo,
včasih čevlje,
vedno pa molk
ker nobena prošnja ni več uslišana
ko dobiš naziv: *ni prioriteta*
v Excelu na občini

jutri bo vstala
prej kot vsi
in naredila zajtrk,
čeprav je hladilniku le svetloba.
ker ljubezen ne rabi masla
da pogreje dan.

Vrstice med odpadki

ne išče hrane
ne oblek
išče strani

učbeniki, zavrženi kot stari kruh,
jo čakajo med bananami
in polito coca-colo

vsaka stran je novo okno
v svet, ki ni zanjo –
a ga kljub temu odpira,
z umazanimi prsti,
z lakoto po znanju,
ki je ne nasiti nihče

na robovih so še vedno formule
in misli neznanih otrok,
ki so jih že prerasli
ona jih ne bo –
ona jih bo ohranila
kot relikvije sveta, kjer šteješ če znaš.

Vidi hišnika,
si nadene rokavice –
ona pa jih nima
zaščiteni je le s pogumom
da si med smetmi
izbere prihodnost.

5

Vonj, ki se zažre v kožo

stene dihajo plesnivo sapo,
kot stare rane,
ki se nikoli ne zacelijo –
mama pravi, naj ne vdihujemo pregloboko,
ker bi nas lahko stanovanje
posrkalo vase in nikoli izpustilo

čez okna polagamo odeje,
ne zaradi sonca,
ampak da zadržimo mraz
in sram,
da sosedge ne vidijo,
kako životarimo tu notri

vsaka ploščica v kopalnici
ima svojo zgodbo o vlagi,
o socialni pomoči,
ki pride prepozno,
in inšpektorju,
ki pride ves odišavljen

ko se preoblečemo,
oblačila še vedno nosijo ta vonj –
noben detergent ne izbriše sledi,
ki se ti vpišejo v pore
in v spomin drugih otrok,
ki rečejo, da smrdiš

ni dom,
je sistem z okni,
zidovi iz obrazcev,
strop iz prezrtih prošenj,
a kljub vsemu – v njem še vedno
nekdo sanja tiho, z zaprtimi usti.

6

Darilo brez škatle

obljubil je avto –
majhnega, rdečega, s črnimi kolesi
in zvokom, ki mu rečeš "vroom"
samo še en teden, je rekel,
samo še ena plača,
samo še...

dan pred rojstnim dnevom
je pogoltnil cmok večji od besede
in iz denarnice potegnil
le topel nasmeh
ki je želel biti papir,
pa je bil le praznina

otrok je vedel
vnaprej
ni vprašal, ni silil
samo zvečer je rekel:
"oči, nič hudega – saj še vedno lahko
mečeš žlico kot dirkalni avto"

in takrat se je zlomil
ne oče –
ampak moški,
ki je sam sebi ukradel dostojanstvo
v zameno za položnice
in prazno upanje

darilo ni prišlo
ampak objem je trajal
dlje kot baterije
in bolj tiho kot vsi plakati
ki so mu tisto leto
ponujali popuste na srečo.

Podplat pod srcem

na peti manjka črta,
na jeziku je razpoka,
in vezalke se ne vozljajo več –
a so še vedno najboljše superge,
ki jih ima,
za ta zmenek,
za ta trenutek

v kopalnici jih drgne z zobno ščetko,
potem še z milom,
potem z upanjem
da bo ljubezen gledala višje
kot tla
ali pete

ko jo zagleda,
si v mislih ponovi:
"ne glej dol, ne glej dol, ne glej dol,"
in ona reče:
"lepe oči imaš"
kot da res verjame

pogovor teče
kot voda brez cevi
počen, iskren,
on pa ves čas stiska prste
da ne bi videla,
kako se luknja v čevlju smehlja

po zmenku jih odnese domov
kot trofejo,
kot dokaz,
da te včasih povabi naprej
tudi če stopaš po svetu
s podplatom, ki razpada.

Morje na oglasnem listu

v razredu so risali školjke,
učiteljica je prinesla zemljevid obale,
sošolci so šepetali o kopalkah
in vožnji z avtobusom,
ona pa je tiho zlagala barvice
v škatlo, saj bo ostala doma

"mogoče drugič," je rekla mama
in ji dala poljub namesto dovolilnice
v kuverti ni bilo petindvajset evrov,
v srcu pa ne dovolj poguma
da bi rekla, da boli
ko ostaneš sam v prazni učilnici

tisti dan je imela razred zase
in tablo, ki ni dišala po soli
ampak po krednem prahu
in tišini,
ki je trdovratnejša od peska med prsti

na plakatu pred šolo
so po izletu objavili sliko
nasmehi, ladjice, sladoled
in ona –
je gledala čez ramo
kot potnica brez sedeža v spominu

zvečer si je narisala morje
s flomastrom, ki je bil skoraj suh
a modrina je bila prava
in valovi so šepetali:
"pridi, ko boš lahko –
mi ne zapiramo vrat."

Čakalnica brez številke

bolečina se seli,
danes v trebuhu,
jutri v prsih,
a najbolj boli tam,
kjer piše: *samo samoplačniško*,
kot da zdravje pozna kreditno kartico

v lekarni so cene zlate,
ona ima kovance,
ki zvenijo kot usmiljenje
farmaceutka reče:
"lahko pa poskusite čaj"
in ji preda vrečko z napotnico za upanje

na hodniku zdravstvenega doma
so obrazi v belih haljah hitrejši
od njenih besed
ko reče, da nima zavarovanja
se pogovor skrči
na "žal mi je" in vrata

sama si meri pritisk s palcem
in ugiba, če je še vedno živa
ker statistika je ni zajela
ne piše se na nobeno listo
in kri, ki jo kašlja,
ni uradno rdeča

zvečer si zapiše simptome v zvezek
kot pesem brez rime
kot prošnjo brez naslovnika
in v mislih si prišepne:
"če bom zdržala še tri dni,
mogoče me bo bolečina vzela za svojo."

V torbi nosim strop

zjutraj čisti pisarne,
kjer diši po kavi,
po zavarovanju,
po sobah z vrati, ki se zaprejo
in nikoli ne prepuščajo vetra

nosi rokavice in nasmeh
ker stranke pravijo, da je prijazna
a pod uniformo je utrujenost
ker nima postelje,
ima pa kraj,
kjer spijo njene noge

vsak večer, ko ugasnejo luči
in vrata pisarn zaškrípajo za priznanje,
se vrne na postajo
kjer pozna vsak kot, na klopi iz betona si razgrne mir,
pozna vsak hlad, vsak rob, vsak šepet

v torbi ima čisto majico,
milo in zvezek
v katerem si piše,
kaj bi rekla svetu,
če bi ji svet
končno prisluhnil

ne želi vile,
ne želi kromirane pipe
želi sobo
z eno steno samo zase,
in ključ,
ki ni od tuje omare

zjutraj znova pozdravi stavbo,
ki je ne kliče po imenu
in pospravlja smeti za ljudmi.
ki jih ne bo nikoli spoznala –
ona je nevidna roka reda
brez doma, ki bi ga umazala.

ELEGIJE s slogani

Stene brez spomina

njihov dom je soba
ki se ne spomni, kdo je bil tu prej
le zamenjane ključavnice
in eno okno, prelepljeno s časopisom,
ker zunanji svet preveč boli

kopalnica je oddaljena deset korakov
skozi hodnik, kjer vsak pogled boli
ščepec zasebnosti v minuti brez čakalne vrste
ščurki hodijo bolj domače kot oni
in bolj vztrajno od upanja

na zidovih ni slik,
le črte, ki merijo, kdo si
vsak otrok je številka
z rjuho, ki je ne bo nikoli pokrila
ko jih vprašajo za naslov, rečejo: soba štirinajst

v sanjah si rišejo stopnice
ki vodijo do vrat z imenom
tam ni vmesnih sten,
ni skupnih kljuk
in nihče ne šepeta: *ta ni od tukaj*

a jutro vse spet postavi v vrsto –
postelje, želje, vprašanja
in mama pravi:
"ni sramota, če ne moreš kupiti doma,
sramota je, če ti tega nihče ne pove."

Slogan: Včasih smo doma tam, kjer nimamo kam.

Okraski v tišini

božič prihaja
 a ni drevesa, ni škatel, ni česa oviti
 le stara rjuha, ki spet greje večer
 in pesem iz radia, ki govori o miru
 kot da ve, kako zveni brez kruha

v kotu stoji otrok z listom papirja
 nanj je narisal darilo, ki si ga ne bo upal želeti
 saj mama gleda skozi okno,
 kjer lučke utripajo bolj kot pri njih
 in zadržuje dih, da bi trajal vsaj trenutek

sveča dogoreva
 kot zadnji prižgani spomin na svetlobo
 nihče ne poje,
 ker tihi zbor zveni bolj resnično
 kot vsaka še tako lepa melodija

nekdo potrka,
 a ni darilo – je opomnik,
 da tudi prazniki niso prosti dolga
 le srce še verjame,
 da lahko praznuješ, tudi če si prazna

jutri bo znova navaden dan
 le ostanki upanja bodo dišali po juhi
 in otrok bo risal novo škatlo
 ki jo bo spet pustil prazno,
 da ne bo kdo razočaran.

Slogan: Najtežji prazniki so tisti, ki jih nihče ne povabi.

13

Tišina v zlatu

v rokah drži škatlico
ki je nekoč svetila bolj kot sonce
poročni prstan, ki je dočakal vse
vojno, mir, otrokove korake
in zdaj čaka še — odkupnino

zlatarka jo pogleda
kot bi prinesla star spomin
ki ga ni več mogoče prodati naprej
a ponudi znesek,
dovolj za bundo in dva para nogavic

vnuk je tiho,
ne ve, kaj se prodaja
a babica reče: »ni pomembno,
važnejše je, da ti ni mrzlo«
in se nasmehne, kot da je to darilo

ko zapusti trgovino,
nima računa v rokah,
a vseeno je plačala,
s tistim, kar ni bilo v denarnici
ampak v njej sami

zvečer sedi sama na postelji
in si predstavlja, da ga še nosi
mogoče na drugem svetu
mogoče v drugi škatli
a ne za steklom — v srcu.

Slogan: Najdražje stvari prodajamo, ko imamo najmanj.

Oblačim se v druge ljudi

obleka diši po neznanem
morda je nekoč objemala ples
zdaj pa pokriva ramena,
ki se branijo vetra
in besed

v humanitarni škatli ni velikosti
je samo upanje,
da bo nekaj primernega
da se ne bodo smejali
da bo barva blizu "normalnega"

nogavice se ne ujemajo
ampak grejejo
in to je več
kot zna povedati blagovna znamka
ali trend

deklica pogleda v ogledalo
in se vpraša,
kdo je danes v njej
včeraj je bila nekdo v rdečem pulloverju
danes je sivina z oznako "skoraj novo"

a zvečer vse pospravi pod vzglavnik
kot bi zlagala druge zgodbe
da ponoči lahko zaspi
v svoji
brez krojaške mere.

Slogan: Ko si reven, te vedno najprej oblečejo v nekoga drugega.

Torta brez dotika

njenih prstov ne greje zaslon
ampak želja
v galeriji tort drsi kot po sanjah
klikne na tisto z jagodami
in si jo predstavi v ustih

v resnici je krožnik prazen
mobitel pa edino okno
v svet, kjer imaš darila,
balone, čevlje brez lukenj
in torto, ki jo lahko režeš

vsak klik je ugriz
vsaka slika spomin
da ni povabila, ni svečke
le ekran,
ki blešči bolj kot lakota

ne ve, kako se imenuje ta barva
ta sladkoba brez okusa
le to, da jo boli
v trebuhu
in nekje globlje

in ko ugasne zaslon,
se zdi svet še bolj resničen
in še bolj lačen
a vsaj za trenutek
je bila povabljen k mizi

Slogan: Tudi revni klikamo, le da si ne moremo ničesar privoščiti.

Čokolada na blagajni

majhna roka drži čokolado
kot zmago
mama se nasmehne,
kot da je vse v redu
dokler kartica ne reče: ne

tišina zagrne prostor
blagajničarka zavije z očmi
vrsta čaka
otrok gleda mamo
in razume preden sploh kaj reče

"ne rabim," reče
in čokolado vrne
kot bi bil kriv,
da si je želel,
da obstaja

ko odideta
imata manj kot prej
mama še vedno drži
ponos
ki jo reže kot nož

in zunaj, čisto blizu,
je avtomat z enako čokolado,
tam ni vprašanj, ni oči,
samo cena,
ki si je ne moreš privoščiti.

Slogan: Najbolj boli, ko se odrečeš drobtini, da bi ohranil mir.

Nepošljiva pošta

naslov: *ni določen*
 poštar zavije z očmi
 občina pa zapečati vlogo
 še preden je prebrana
 ker brez strehe si tudi brez pravice

nič ne pride
 razen vlage v čevlje
 in vetra, ki prinese govorice
 da obstaja pomoč
 tudi za tiste, ki imajo kam pisati

mama piše ime
 na kartonasto škatlo
 kot da bi jo hotela prijaviti v svet
 a uradna pisma
 ne sprejemajo škatel

otrok nariše hišo
 z veliko streho in poštnim nabiralnikom
 potem zmečka list
 ker ve,
 da naslov ni risba

in spet jih ni med upravičenci,
 ne zato, ker ne bi obstajali,
 ampak ker nihče ne ve,
 kam pošiljati pomoč
 tistim brez predala.

Slogan: Če nimaš naslova, nimaš več glasu.

Prazen želodec, poln pogum

"nisem lačen," reče
in se nasmehne
kot da ima nekaj, česar mi ne vemo
kot da ni ura osem zvečer
in dan brez kosila

mama pogleda stran
ker bi lahko jokala
če ne bi že tolikokrat zadržala solz
ker bi vsaka solza povedala preveč
in prebudila stvari, ki jih raje ne imenuje

na mizi le voda
in upanje,
da bo jutri dan
ko bo kdo pozabil
računati

lakota hodi po stanovanju
kot stari znanec
ne trka več
kar vstopi
in se usede med njih

a otrok še vedno reče:
"vse je v redu"
in s tem nahrani mamo
bolj kot katerikoli kruh
z besedami brez kalorij.

Slogan: Revni otroci se naučijo skriti lakoto prej kot brati.

Doma ni za pokazat

"lahko pridem k tebi?"
vprašajo prijatelji
on reče: "ne, mama počiva,"
ali: "imamo bolne,"
ali pa kar: "ni časa"

v resnici ni prostora
za več kot dve duši
in tisto, kar bi morali skriti
ker ni postelje, televizije
in vrata brez kljuke

hodnik diši po vlagi
kopalnica po sramu
vsaka reč je pretežka za oči
ki bi jo videli prvič
in se ne znali obrniti stran

nekateri prijatelji nehajo spraševati
ker vedo
drugi pridejo do praga
in si sami rečejo,
da je bolje oditi

vendar on še vedno sanja
da bi nekoč rekel: "pridi"
brez zadržkov
brez izgovorov
samo – pridi.

Slogan: Revščina ni samo pomanjkanje stvari, temveč prostor, ki ga ne moreš deliti.

Avto iz kartona

našli so kolo brez zračnice
 plastičen pokrov in kos vrvi
 to bo volan, to so vrata,
 to bo avto
 ki gre samo, če verjameš

iz škatle je nastal ferrari
 z luknjo za okno in sedežem iz trave
 ni daljinca, ni zvoka
 a fant reče: "glej, kako leti!"
 in res leti – čez mejo

sosedov otrok gleda iz pravega avta
 z ekranom in klimatsko
 in reče: "to ni pravo"
 ampak naš pravi otrok odgovori:
 "ampak je moje"

včasih se igrajo,
 da zmagajo dirko
 včasih, da bežijo
 včasih, da se vrnejo
 tja, kjer so bili nazadnje varni

a nikoli ne pozabijo reči:
 "smo hitri, ker nimamo ničesar, kar bi nas ustavilo"

Slogan: Ko imaš najmanj, si prisiljen potovati daleč – v domišljiji.

SATIRIČNO - IRONIČNE PESMI z dolgimi naslovi

Ko mama z zamaknjenim pogledom sprejme konzervo fižola, medtem ko dedička imperija išče tapecirano prevleko za svoj novi sokovnik

Stoji v vrsti, kot da je tam prvič.
A to je že sedmič ta mesec.
Roke stiska ob trebuh,
in čaka na to, kar ne diši po dostojanstvu.
Vrečko z logotipom dobrodelnosti.

Uslužbenka ji ponudi paket.
»Fižol. Dolgoročen. Stabilen.«
Mama prikima.
Ne zaradi hrane, ampak da ne bi spregovorila.
Besede bi razbile njeno tišino.

Zunaj zadiši po pečenih rogljičkih.
Reklama ob cesti ponuja "krušno izkušnjo z vrednostjo".
Ona nosi konzervo kot skrivnost.
Otrok bo vprašal, zakaj ni praznične večerje.
Ona bo rekla, da je fižol zdrav.

Včasih si zamišlja,
da je ta vrsta nekakšna parada.
Da ljudje korakajo ponosno,
da jim kdo ploska,
da dobrodelnost ne pomeni molka.

Medtem pa v drugem svetu,
sedi dekle v svilenem topu.
Gleda tri skoraj enake kose pohištva.
In reče: "Nič ne paše za moj novi sokovnik."

Ampak ja, fižol je res čudovita priložnost za hvaležnost.

**Ko pereš cunje v reki, ker voda v ceveh ne pride do tvojega naslova,
medtem ko lastnica glamping resorta filtrira dež za svoje sobne
rastline**

Voda se blešči, a ni za piti.
Dno reke je postalo pralni stroj brez garancije.
Mama kleči med kamenjem in drgne madeže,
ki ne bodo šli stran, ker se ne perejo z milom,
temveč s preživetjem.

Otroci stojijo ob bregu,
nosovi rdeči, jeziki suhi.
Vprašajo, kdaj bo iz pipe spet stekla voda.
Mama reče: "Ko bo nehalo biti poletje."
Laž, ki hladi vsaj za hip.

Majice, spodnje hlače, plenice –
vse plavajo kot krpe dostojanstva.
Sušijo jih na grmih,
ki so nekoč rasli za lepoto,
zdaj pa služijo kot naravni sušilnik.

Vaški pes pride piti na isti breg.
Nihče ga ne prežene.
Tu so vsi enaki.
Lajež je bolj prijazen od uradnih dopisov,
ki obljublajo vodovod že tretje leto.

Na Instagramu pa dekle s slamnikom napiše:
"Voda je sveta. Vsaka kaplja šteje."
Zraven slika svoje rastline,
ki jih zaliva z deževnico in duhovnim mirom.
In doda: "Manj je več. Če imaš dovolj."

Ko brat nima antibiotika, ker mama ne zmore cene, medtem ko v sosednji vili pes je specialno hrano iz Švice

Leži pod odejo,
vročina mu popači oči,
sestra mu menja obkladke
in šepeta stvari, ki jih ne razume,
a ve, da mora verjeti vanje.

V lekarni so rekli:
"Imamo nadomestek, ni na recept, je malce dražji."
Mama je vprašala, koliko je "malce".
Potem se je obrnila stran,
ker odgovor ni bil za bolnega, ampak za bogatega.

Zvečer v sobi gori svetloba
iz mobilnega telefona brez signala.
Sestra poišče "naravne načine za zniževanje vročine".
Skuha čaj iz stare mete,
in molči, ker jok bi ga zbudil.

Na steni visi križ,
roke so spet sklenjene,
ne ker verjame, ampak ker drugega ni.
Moli tiho, ne zase, ne za čudež,
samo za to, da jutri ne bo slabše kot danes.

Nekje drugje zakašlja pes.
Veterinar pride na dom.
Zdravilo stane več kot tisti "malce dražji" sirup.
Lastnik reče: "Saj nimaš cene, če ljubiš."
In prav ima. Samo napačne ljudi ljubi sistem.

Ko deklica čisti polomljenega pliškota iz smeti, medtem ko na drugem koncu mesta mama preklinja, ker ji je kurir darilo ovil v modro, namesto v zlato folijo

Našla ga je pod zlomljeno mizo,
v kupu razbitih loncev, raztrganih vrečk
in tistih stvari,
ki ne potrebujejo več ljubezni.
A ona jo je dala vseeno.

Plišasti zajec z manjkajočim ušesom.
Prašen, preboden, a ne pozabljen.
Odnese ga je domov v vrečki od krompirja.
S krtačo in milom,
kot da čisti prihodnost.

Bratec ga je gledal,
kot da prvič vidi nekaj, kar ni treba vračati.
Dvignil ga je v naročje,
kot bi hotel zaščititi darilo,
ki si ga nihče ne drzne zares želeči.

Na vprašanje, kje ga je kupila,
je rekla: »V trgovini z enim samim kosom.«
On je pokimal.
Ker pri revnih se ljubezen ne meri v embalaži,
temveč v času, ki si ga vzel za drugega.

Nekje drugje je dekle odprlo škatlo
in zavpilo: »Zlata pentlja! Rekla sem roza z bleščicami!«
Njena mama je jezno klicala trgovino.
Plišasti samorog je stal toliko kot dve pokojnini.
Ampak ja, res je težko, če darilo ne pride točno po meri sanj.

Ko otrok za rojstni dan izbere kruh in mleko, ker je to edino, kar se ujema z vrednostjo bona, medtem ko vrstnik na drugem koncu mesta praznuje teden v Disneylandu

Trgovina diši po kruhu.
Mama iz žepa izvleče bon,
zmečkan, a veljaven.
Otrok ne teče k igračam,
pogleda v hladilnik in reče: »To mleko ima srčka.«

Na blagajni čaka praznik.
Kruh in mleko se zdita svečana,
ker sta nova, sveža, cela.
Blagajničarka ne reče nič,
a pregleduje malo dlje kot običajno.

Doma prižgejo svečo,
ki je ostala od lanske zime.
Mama reče, naj si nekaj zaželi.
Otrok zapre oči
in si ne želi nič, ker se noče razočarati.

Pojedo pol kruha.
Ostalo bo za jutri.
Pijejo mleko iz kozarcev,
ki so različni,
a vsak ima svoj praznični lesk.

Na telefonu so slike tort,
balonov, animatorjev v maskah.
Sošolec praznuje s konji, penino in torto v treh nadstropjih.
Otrok pomisli, da je fajn tudi tako.
Navsezadnje je imel vsaj kruh – ne pa preveč čokolade in razvajenosti.

**Ko otrok reče, da doma nimajo interneta, medtem ko vrstnica joka,
ker ji mama ni kupila zlatega ovitka za četrti telefon v letu**

Sprašujejo ga, zakaj ni oddal naloge.

On reče: »Nimamo wi-fi-ja.«

Učiteljica prikima z razumevanjem,

a v ozadju že beleži minus.

Brez signala si tudi brez naloge.

Računalnik v knjižnici je zaseden.

Čakal bo eno uro za pet minut.

Vmes bo zamudil avtobus,

zamudil bo nalogo,

in spet ostal brez nečesa.

Pogovarjajo se o streamih,

o svetu, ki prihaja skozi ekran.

On nima računa,

niti gesla za ta jezik.

Zato prikima, kot da razume.

Doma je soba tiha.

Ni zvokov obvestil,

ni klikov, ni nalaganja.

Samo stena, zvezek,

in radijska ura, ki že dolgo ne kaže točno.

Na drugi strani mesta je drama:

»Ta wi-fi v vikendu je pa res beden!«

Deklica preklopi na LTE.

Zapiše: »Sovražim, ko stvari ne delujejo!«

In potem objavi story z naslovom: *Disconnected soul*.

**Ko otrok iz prtljažnika pogleda zvezde in reče, da si želi več prostora
za dihanje, medtem ko njegov vrstnik joka, ker je v hotelski sobi
dobil posteljo brez pogleda na bazen**

Spijo na zadnjih sedežih.
Mama sedi spredaj in gleda skozi steklo,
kot da bo v temi našla rešitev.
Avto je parkiran med drugimi,
a v tem ni motorja, le tišina.

Zjutraj obrišejo roso z notranje strani oken.
Na armaturni plošči je plastična posoda s kosmiči.
Čeprav ni mleka,
se pretvarjajo, da je zajtrk normalen.
To je v tem avtu že navada.

Oblačila visijo čez sedeže,
zvezki so zloženi v predal za rokavice.
To ni avantura,
to je sistem preživetja.
Vsaka guma nosi težo štirih življenj brez naslova.

Otroci vedo, da se ne smejo glasno smejati,
da ni stranišča,
da se vrata ne odpirajo brez razloga.
Avto ni svoboda,
je školjka, ki varuje pred vetrom in pogledi.

V hotelu z razgledom na morje otrok reče:
»Mama, zakaj ni tukaj PlayStationa?«
Mama pogleda proti sobi z jacuzzijem.
Nato pogleda v telefon in doda:
»Groza, kako danes ljudje trpijo na počitnicah.«

**Ko mama s tremi otroki vlači fascikel po hodnikih občine, medtem ko
uradnica vmes komentira, kako je izredno naporno sedeti štiri ure
brez masaže**

Čakajo.

V zraku je vonj po pisarniški kavi in cenenem razkužilu.

Otrok nariše hišo na obrazec.

Mama ga popravi – naj nariše številko.

Hiše tukaj nimajo obrazov.

Uslužbenka jih pokliče po priimku.

Ne dvigne pogleda.

Ne vpraša, kako so.

Vpraša, zakaj so.

In že išče razlog, da jih zavrne.

Pojasnjujejo.

Odsotni oče. Bolna stara mama. Izguba najemnine.

Zadnja plačilna lista je stara.

Zadnja prošnja zavrnjena.

Zadnje upanje – obdelano v sedemnajstih točkah.

Otrok zaspi na plastičnem stolu.

Mama se opravičuje, ker diha.

Usmerijo jih k novi vlogi.

Novi žig. Nova vrsta.

Stara zgodba.

Medtem uradnica reče sodelavki:

»Če bom še enkrat slišala 'prošnja za pomoč', bom znorela.«

Smejeta se.

V ozadju otrok riše drugo hišo – z rožami in psom.

A v resnici nima prostora niti za risbo.

**Ko otrok tri mesece skriva bolečino v licu, medtem ko vrstnica joka,
ker ji ortodont ne more vgraditi diamantka do naslednjega petka**

Boli, ko žveči.

Boli, ko ne.

Mama pravi, da bo minilo,
če bo pridno spirala z vodo in čakala.

Na kaj, ni jasno.

V šoli ne je.

Reče, da je na dieti.

Sošolci se smejejo.

Zob bije kot boben v ozadju.

Tišina je edina anestezija.

Na okenski polici je kozarec z drobižem.

Mama šteje kovance in upa, da bo dosegla čudež.

Zobozdravnik je šest avtobusnih postaj stran
in šestdeset evrov predaleč.

Telefon z njegovim imenom ostane nedotaknjen.

Otroku ponoči po licu teče slina.

Ne od sladkarij, ampak od vnetja.

Mama ga ziba, čeprav ni več majhen.

Pove mu zgodbo brez konca,
ker so srečni konci v ceniku.

Nekje drugje deklica joka.

»Dobila sem aparat, ampak brez tistih bleščečih dodatkov!«

Njena mama kliče ortodonta: »Ali lahko pohitite? Gre za izgled.«

In v tistem trenutku, v drugem svetu,
nekdo stisne čeljust in še en dan skriva bolečino.

Ko otrok z očetom šteje kovance za en sendvič, pod jumbo plakatom z družino v matching kopalkah, ki se smeji na jadrnici v Jadranu

Plakat utripa v barvah morske vode.

Mama, oče, dva otroka,
rdeči čoln, modri nasmehi.
Pod njim stoji prava družina.
Manjka jim vse, razen lakote.

Otrok vpraša, kje je ta kraj.
Oče reče: »Tam, kjer lahko sanjaš s kartico.«
Iz žepa izvleče drobiž.
Štejejo. Šepetajo.
Manjka jim trinajst centov.

Na klopi razdelijo petrol sendvič.
Polovičko zamenjajo za pogled.
Brez gorčice,
brez solate,
a s tišino, ki jo razumejo vsi trije.

Mimo pride ženska s telefonom.
Govori o vikendu na Hrvaškem,
o tem, kako so ležalniki pretrdi.
Reče: "Prava beda tamle.
Sploh ne veš, kam naj gledaš."

Na plakatu se blešči sonce.
Otrok ga pogleda in reče:
»Tudi mi bi lahko bili na tisti sliki.«
Oče se nasmehne,
a ne ve – ali zaradi ironije ali zaradi lakote.

ESEJI IN EPIGRAMI – razlogi za revščino

Rojstvo v revščino

Revščina se pogosto podeduje. Otrok, rojen v družino brez sredstev, začne življenje z nevidnim minusom. V družinah brez stabilnega dohodka ni prostora za zasebne učitelje, zdravo prehrano ali varno bivanje. Tisto, kar je za nekatere osnovno, je za druge luksuz. Odtod se oblikujejo razlike, ki se le redko izravnavajo – že v vrtcu, šoli, na igrišču. Kdor se rodi z manj, pogosto tudi odrašča z manj prihodnosti.

Epigram:

Kjer zibelka škriplje, uspeh šepeta.
A svet meri po glasnosti.

Pomanjkanje izobrazbe

Znanje ni dostopno vsem enako, čeprav bi moralo biti. Otroci iz revnih okolij se srečujejo z manjšim številom knjig, starejšimi računalniki (če sploh), in učitelji, ki nimajo časa za dodatno pomoč. Ko zmanjka osnovnega razumevanja, se začne učna luknja, ki postaja globlja in temnejša z vsakim razredom. Tisti brez znanja se težje vključijo v trg dela in težje prepoznajo lastne pravice. Tako revščina vzdržuje samo sebe.

Epigram:

Znanje je moč, pravijo.
A včasih pride s ceno v točkah, ne evrih.

Nizko plačano delo in izkoriščanje

Ne gre le za brezposelnost – marsikdo je reven, čeprav ima službo. Nizke plače, prekarne oblike dela in sistemski izkoriščevalski odnosi zadržujejo ljudi na robu preživetja. Delajo več, da dobijo manj. Ko si preutrujen, da bi iskal boljše, ostaneš tam, kjer ti vsaj odprejo vrata. Mnogi so ujeti v spiralo preživetja, kjer se vsak mesec začne z enakim upanjem in konča z enakim dolgovanjem.

Epigram:

Plačan si za delo, ne za življenje.
In vsak dan ti zaračunajo posebej.

Visoki življenjski stroški in nizki prihodki

Razlika med prihodki in stroški ni več realna – najemnine, hrana, elektrika, prevoz ... vse raste, plače pa ne. Tisti z najnižjimi dohodki za preživetje porabijo skoraj vse, brez možnosti varčevanja ali vlaganja. Tako ob najmanjšem odstopanju (npr. okvara pralnega stroja) padejo globoko. Sistem podpore je pogosto počasen, tog in prepozen.

Epigram:

Kdor ima dovolj, se pritožuje nad ceno vina.
Kdor nima, molči – in pije vodo.

Zdravstvene težave

Bolezen je lahko začetek revščine. Kdor zboli in ni zavarovan ali je samozaposlen brez pravic, hitro izgubi sposobnost za delo. Stroški zdravljenja, prevozov, zdravil, nadomestil – vse to seštevajo in teži. Tudi duševne bolezni, ki niso vedno vidne, lahko potisnejo človeka iz delovnega in družbenega kroga, še posebej brez pomoči in razumevanja.

Epigram:

Zdravje je največje bogastvo.
A zato zanj pogosto plačajo samo revni.

Razpad družine ali izguba partnerja

Ena ločitev, ena smrt, ena izguba varnosti – in sistem se podre. Še posebej ženske, ki ostanejo same z otroki, pogosto zdrsnejo v revščino. Do takrat morda niso imele izkušenj s trgom dela, finančnimi odločitvami ali pravnimi postopki. Občutek samote, stiske in odgovornosti nadomesti vse načrte. Podpora družbe je pogosto birokratska, ne človeška.

Epigram:

Ko gre partner, gre z njim tudi pol sistema.
In ostaneš z otrokom in tremi vlogami na občini.

Birokracija in neučinkovit socialni sistem

Ljudje pogosto ne dobijo pomoči, ker ne poznajo pravil, nimajo dokumentov, nimajo naslova, nimajo znanja ali preprosto zato, ker jih sistem prezre. Vloge se vračajo zaradi malenkosti, čakalne dobe so dolge, obrazci zapleteni. Vse to jemlje voljo, energijo in dostojanstvo – in tisti, ki bi pomoč najbolj potrebovali, pogosto ostanejo brez nje.

Epigram:

Papir prenese vse, razen prosilca.
Tega se sistem hitro znebi.

Nepričakovane krize in izguba dohodka

Ljudje postanejo revni tudi nenadoma – z izgubo službe, prometno nesrečo, naravno nesrečo, pandemijo. Tisti, ki nimajo prihrankov ali družinske varnostne mreže, lahko že v nekaj tednih zdrsnejo pod prag preživetja. Šok, strah in stigma jim preprečijo, da bi hitro poiskali rešitev.

Epigram:

Eden pade zaradi lenobe, drugi zaradi potresa.
A revščina ne sprašuje, zakaj si tam.

Diskriminacija in marginalizacija

Nekateri so revni zato, ker jih družba ne sprejema. Romi, priseljenci, starejši, invalidi, osebe z duševnimi težavami – njihova vrednost je pogosto znižana še preden se lahko pokažejo. Diskriminacija jih zapira v začaran krog: ni dela, ker niso "primerni"; ni podpore, ker niso "priljubljeni"; ni napredka, ker nihče ne verjame vanje.

Epigram:

Kdo si, ni vedno pomembno.

Važno je, da si dovolj podoben tistim, ki odločajo.

Pomanjkanje socialne mreže in podpore

Ko izgubiš službo, dom ali zdravje, potrebuješ ljudi. Tisti, ki nimajo nikogar – prijateljev, družine, skupnosti – pogosto ostanejo povsem sami. Revščina v osami je še hujša, ker je brez informacij, brez pomoči, brez tolažbe. Nihče te ne vpraša, če si še v redu – in počasi nehaš tudi sam.

Epigram:

Kdor ima ljudi, ima vsaj senco upanja.

Kdor je sam, ima le tišino in statistiko.

ESEJI IN SPODBUDNE PESMICE – kako iz revščine

Dostop do izobraževanja in znanja

Znanje odpira vrata, ki so sicer zaklenjena. Tudi če ni možnosti za formalno šolanje, obstajajo brezplačni tečaji, knjižnice, spletni viri. Pomembno je, da se posameznik nauči veščin, ki jih lahko pretvori v delo ali podjetništvo. Prijatelji in družina lahko spodbudijo iskanje znanja, družba pa mora zagotavljati brezplačne poti do učenja – tudi za odrasle.

*Knjiga v dlani, korak v neznano,
v očeh pogum, ki tiho šepeta.
Znanje ni svetloba od zunaj –
ampak ogenj,
ki se vname, ko si upaš začeti.*

Povezovanje z drugimi ljudmi

Revščina pogosto osami. A prav v povezovanju, pogovoru, sodelovanju z drugimi se začne preobrat. Prijatelj, ki posluša, znanec, ki pozna koga, ki zaposluje, sosed, ki pomaga pri otroku – vsak človek je lahko most. Družba naj gradi skupnosti, kjer se ljudje slišijo in si zaupajo.

*Ko nekdo stopi zraven,
je tišina manj strašljiva.
Vprašanje postane pogovor,
in korak, ki si ga mislil narediti sam,
postane skupna pot.*

Mikro podjetništvo in ustvarjalnost

Marsikdo ima spretnosti, ki jih lahko preobrazi v vir dohodka – peka kruha, popravila, šivanje, pomoč drugim. Potrebna je pobuda, kanček poguma in osnovna podpora (prostor, orodje, začetni kapital). Družina lahko verjame namesto tebe, dokler ne verjameš sam. Družba pa mora znati prepoznati idejo še pred bilanco.

*Ni imel veliko – le roke, voljo in čas.
Zamesil je kruh, zašil je ranjene stvari.
Ponudil je, kar zna.
Najprej sramežljivo, potem pogumno.
In nekdo je rekel: »To šteje.«*

Pomoč pri iskanju zaposlitve

Reveži pogosto ne vedo, kje iskati delo, kako napisati prošnjo, kaj povedati na razgovoru. Tu lahko veliko naredijo prijatelji in organizacije – z usmerjanjem, mentorstvom, praktično pomočjo. Pomembno je tudi, da družba ustvari delovna mesta, ki niso rezervirana samo za “najbolje povezane”.

*Dolgo je mislil, da nima dovolj.
Nekdo mu je pomagal napisati prošnjo.
Pred vrati je čakal, tiho in z nizkimi pričakovanji.
Ko so ga poklicali, je vstal počasi –
a vstal je. In to je bilo prvič, da je verjel vase.*

Stabilno bivališče in varen prostor

Kdor nima doma, težko napreduje. Brez naslova ni pošte, brez kuhinje ni zdravega življenja, brez miru ni sanj. Prijatelji in družina lahko začasno ponudijo zatočišče, družba pa mora omogočiti dostojna in dostopna stanovanja, tudi za tiste z minimalnimi dohodki.

Streha ne reši vsega.

*A ko imaš prostor, kamor lahko zapreš vrata,
se nekaj v tebi umiri.*

Dobiš pravico do tišine, do reda, do spanca.

In prvič po dolgem času – občutek, da si doma.

Pravočasna socialna pomoč in svetovanje

Mnogo ljudi ne pozna svojih pravic ali pa ne zna zaprositi za pomoč. Ko revščina traja, zmanjša voljo do iskanja rešitev. Socialni delavci, svetovalci, prostovoljci in dobrodelne organizacije lahko pomagajo razložiti postopke, izpolniti obrazce, posredovati pri uradih. Prijatelj, ki gre s teboj na center za socialno delo, včasih pomeni več kot vloga.

Vloga je bila debela in nerazumljiva.

Toda nekdo je sedel zraven in rekel: "Skupaj preglejva."

Z vsakim podpisom je bilo manj strahu.

Ni šlo hitro, a šlo je.

In prvič ni bilo sramu, ampak upanje.

Zdravje in dostop do osnovne oskrbe

Zdrav človek lažje išče delo, uči se, skrbi zase. A mnogi reveži čakajo predolgo – bolečina se nalaga, dokler ni prepozno. Prijatelji lahko pomagajo z prevozom, spremstvom ali prijavo k zdravniku. Družba mora zagotoviti osnovno zdravstveno oskrbo brez strahu pred računi.

*Čakal je pred vrati,
ker ni vedel, ali si sploh sme želeli zdravnika.
Potem je nekdo rekel: "Zaslužiš si, da ti je bolje."
In ta stavek je postal začetek okrevanja.
Ne telesa – najprej dostojanstva.*

Prepoznavanje talentov in moči

Revni ljudje pogosto mislijo, da nimajo ničesar posebnega. A vsak zna nekaj – govoriti z ljudmi, reševati težave, šivati, popravljati, brati čustva. Pravi ljudje okoli tebe lahko prepoznajo, kar ti sam ne vidiš. Ko družba vidi potencial v revnem človeku, ta postane vidnejši tudi sebi.

*Videl je v sebi same pomanjkljivosti.
Potem je nekdo pokazal: "To, kar delaš je vredno."
Od tistega dne naprej ni bil več neviden.
Ne zato, ker je postal popoln.
Ampak ker je nekdo verjel v nepopolnost z namenom.*

Sprejetost in spoštovanje

Revščina pogosto prinese tudi sram. A človek je več kot njegova oblačila, njegov dohodek ali njegov naslov. Ko te nekdo nagovori z imenom, te vidi kot osebo. Spoštovanje ne stane nič, a daje veliko. Prijatelji lahko objamejo brez vprašanj. Družba pa mora nehati govoriti o revežih kot da niso tam.

*Nisi številka, niti sramota.
Nisi statistika, niti pomota.
Si ime, si zgodba, si človek,
in kdor te tako vidi, ti pomaga.*

Upanje in vztrajnost

Čeprav se sliši obrabljeno – upanje je temelj vsakega preobrata. Vztrajnost pa most, ki vodi skozi dolge, prazne dneve. Brez nje je vsak začetek nemogoč. In čeprav družba ne more podariti upanja, ga lahko spodbuja: s tem, da ne obsoja, s tem, da posluša, in s tem, da daje drugo priložnost.

*Včasih ni bilo ničesar, kar bi dalo smisel jutru.
Pa je vseeno vstal.
Ne zaradi velikega načrta,
ampak ker ni hotel, da bi obup postal navada.
In ravno to ga je ohranilo pri življenju.*

INOVATIVNI IZHODI IZ REVŠČINE

Umetnik z nevidnimi slikami

Pretiravanje

Revež začne razstavlјati »nevidne slike« v mestnem parku – prazna platna z naslovi, zgodbami in pojasnili. Mimoidoči kupujejo, ker želijo videti tisto, česar drugi ne vidijo. Čez čas dobi galerijo tišine.

Zbiratelj zlomljenih stvari

Simbolika

Začne zbirati stvari, ki jih drugi zavržejo – počene lončke, zlomljene stole, raztrgane igrače. Uredi razstavo z naslovom »Lom«, kjer vsak predmet pove svojo zgodbo. Ljudje pridejo, jokajo – in plačajo.

Popolni brezplačnej

Nasprotje

V svetu digitalnega hrupa ustvari analogno svetovalnico: »Brez interneta, brez računalnika, brez podatkov.« Ljudje pridejo, da v tišini povedo, kar jih boli. V zameno pustijo darilo ali priložnost.

Govoreči avtomat za objeme

Karikatura

Zgradi avtomat iz kartonske škatle, ki sprejme evro in izda objem. V škatli je on sam. Napiše slogan: »Objem z dušo – brez mehanike.« Vzpostavi mobilno verzijo in se pojavi na dogodkih, kjer vlada osamljenost.

Mojster tišine

Fantazija

V času podcastov in TikToka ponudi tišino kot izdelek. Vabi ljudi v “tihe sobe” – prazne prostore brez zvoka. Ljudje plačajo, da se odklopijo. On postane guru minimalizma in redno nastopa na konferencah.

6. Profesionalni poslušalec

Pretiravanje v vlogi

Začne ponujati storitev: »Poslušam vas, ne glede na vse.« Ljudje rezervirajo ure. Ne daje nasvetov, le posluša. Vsaka minuta ima svojo ceno – bolj ko molči, bolj ceni.

Potujoča šivalnica spominov

Simbolika + domišljija

V nahrbtniku nosi iglo, nit in stare tkanine. Ljudem ponudi: »Zašijem vam spomin.« S šivom in zgodbo poveže stare obleke z ljudmi. Vse, kar ustvarja, ima preteklost in novo ceno.

Predavatelj brez vsebine

Karikatura

Ponudi predavanje z naslovom: »Kako uspeti brez vsega.« Vstopnina simbolična – vsaj en evro. Udeleženci so navdušeni, ker je iskren. Največja skrivnost? Prizna, da nima odgovora – in dobi odobravanje.

Izumitelj brez predmetov

Nasprotje realnega izuma

Prikaže načrte za stvari, ki ne obstajajo – naprava za razumevanje ljudi, stol za zlomljeno samozavest, kljuka za zapuščene spomine. Vse je na papirju. Kmalu mu rečejo “socialni inovator”.

Arbiter normalnosti

Simbolika + karikatura

Postavi stojalo z napisom: »Presojam, kaj je normalno. Pridite na oceno.« Ljudje se ustavijo iz radovednosti. Postavi diagnoze absurdnosti vsakdana. Kmalu ga začnejo najemati agencije za marketinške ideje.

Možnosti, ki jih nihče ne oglašuje

Če nimaš diplome in niti računalnika,
če si do komolcev v položnicah
in do vratu v tistem, čemur pravijo "usoda",
potem morda ostane samo listič
z naključno številko
ali večerja z osebo, ki ima bazen.

Ko stopiš v trafiko, ne gledaš naslovov.
Vprašaš za listek, ki diši po čudežu.
Stane manj kot kruh, a obljublja več.
Pet števil, mogoče šest.
Če ne zadeneš, zadeneš praznino.
Ampak praznina ti je že domača.

Morda je bolj verjetno, da te pogleda
tisti obraz iz druge četrti.
Zobje beli, roke mehke,
všeč mu je tvoj nasmech,
ali tvoj molk,
ali to, da nič ne pričakuješ.

Poroka brez ljubezni je lažja,
če imaš v omari samo eno obleko.
Postelja je toplejša,
čeprav hladna.
In miza ima pogrinjek,
čeprav ti nihče ne reče: "Dober tek."

Sanjati je dovoljeno, pravijo.
Ampak sanje niso za tiste,
ki ponoči delajo.
Zato se igre igrajo podnevi,
poroke sklepajo v tišini,
in revščina čaka, če je kdo pozabil ključe.

To ni pesem o upanju.
To je pesem o možnostih,
ki jih ne najdeš v priročniku za uspeh.
Ampak če imaš srečo – ali videz –
morda prideš čez črto
brez da bi sploh vedel, kdo te je potisnil.

ZAHVALE in poante

Topel obrok od neznanca

Zahvala:

Spoštovani,
nikoli ne bom vedel, kdo ste. A tisti dan, ko sem stal pred praznim krožnikom in že skoraj odnehal, je prišla vaša gesta. Kosilo, ki ste ga plačali zame, ni bilo le hrana – bilo je dokaz, da dobrote ne merimo v evrih, ampak v pogumu, da vidimo druge.

Poanta:

Včasih ena samota odide, ker jo nekdo tiho povabi k mizi.

Iskren nasmeh otroka

Zahvala:

Dragi moj otrok,
hvala, ker me pogledaš, kot da sem dovolj, čeprav nimam ničesar za dati. Tvoj nasmeh, tvoj »rad te imam« – to je moje bogastvo. Brez zavisti, brez zahtev, brez primerjav.

Poanta:

Ko te otrok pogleda z ljubeznijo, revščina nima zadnje besede.

Najdena stvar, ki pride prav

Zahvala:

Draga usoda ali kdorkoli si,
hvala za tisti plašč, ki me je čakal na klopi. Bil je točno prav. Morda ni bil zame, morda pa je. V njem sem začutil toplino, ki jo ne gre kupiti, le sprejeti.

Poanta:

Včasih najbolj dragocene stvari niso izgubljene – samo čakajo pravega človeka.

Povabilo brez pomilovanja

Zahvala:

Draga soseda,
hvala, ker ste me povabili na kavo, ne da bi me vprašali »kako preživljaš«. V tistem kuhinjskem klepetu sem bil človek, ne primerjava. To je bilo darilo, ki ste ga dali z občutkom in brez besed.

Poanta:

Resnična dobrota ne vpraša, kaj manjka – samo sede zraven.

Naključna priložnost za delo

Zahvala:

Spoštovani,
ko ste me poklicali, ker vam je nekdo drug odpovedal, nisem vedel, ali naj se zahvalim ali se opravičim, ker sem bil »rezerva«. Ampak hvala, ker ste mi dali priložnost. V njej sem našel več kot delo – občutek, da sem znova uporaben.

Poanta:

Tudi rezerva postane prva izbira, če dobi priložnost, da zaigra.

Pismo iz preteklosti

Zahvala:

Dragi stari prijatelj,
pismo sem prebral dvakrat. Ne zaradi denarja – zaradi besed. Tvoj “nisem pozabil nate” je odtehtal vse moje pozabe nase. Nisem vedel, da sem še komu pomemben. In v tistem trenutku sem postal lažji.

Poanta:

Včasih ni največ vredno tisto, kar dobiš – ampak da nekdo sploh pomisli nate.

Zdravnik, ki posluša

Zahvala:

Spoštovani doktor,
niste me zdravili kot seznam simptomov. Niste me vprašali, zakaj tako dolgo nisem prišel. Rekli ste: »Vaše telo ima zgodbo.« In prvič sem začutil, da smem obstajati, četudi brez zavarovanja.

Poanta:

Zdravljenje se začne tam, kjer se človeku vrne ime.

Otroku uspe v šoli

Zahvala:

Draga učiteljica,
ko ste pohvalili mojega sina zaradi risbe, sem se obrnil proč, da ne bi videli, kako so se mi zarosile oči. Nihče mu ni rekel, da zna – do vas. Danes jo je prilepil na hladilnik, čeprav ni magnetov.

Poanta:

Ko otrok zasliši, da zmore, se njegova prihodnost prvič zasliši tudi sama.

Glasba na ulici

Zahvala:

Neznani harmonikar,
sedel sem, ker nisem imel kam, a vi ste mi dali prostor, ki ga ni na
zemljevidu. Vaš zvok je šel skozi moje kosti in me za hip dvignil nad
vsakdan. Hvala, ker ste igrali – meni, ne množici.

Poanta:

Včasih te reši ravno tisti, ki igra, ko vsi drugi hitijo mimo.

Lučka v zimski temi

Zahvala:

Dragi sosed,
ko ste mi v najhladnejši noči prinesli čaj in deko, niste samo greli mojih
rok. Greli ste spomin, da svet še zna biti dober. Nisem si zapomnil
vaših besed – le mir, ki ste ga prinesli.

Poanta:

Toplina ni stvar elektrike. Je stvar srca, ki se ne zapre, ko se zapre
nebo.

PISMA POLITIKOM

Pismo predsednici države

Spoštovana gospa predsednica,

vem, da prejemate veliko pisem – od diplomatov, direktorjev, delegacij in drugih dostojanstvenikov. Danes vam pišem nekdo brez naziva. Nekdo brez pisarniške telefonske številke, brez pravega poštnega naslova, včasih celo brez zajtrka. Pišem vam kot eden izmed tistih, ki se v tej državi sicer štejejo, a jih redko kdo prešteje.

Morda sem vas že srečal – na televiziji, na plakatih, morda celo v kakšnem govoru o pravičnosti, o vrednotah, o prihodnosti. Lepi govori, iskrene oči. Ampak gospa predsednica – kje sem jaz v tej prihodnosti? Kje so moji sosedi, ki si izmenjujejo ostanke kruha? Kje so otroci, ki ponoči rečejo, da niso lačni, da ne bi dodatno skrbeli staršev?

Pišem vam zato, ker ste predsednica vseh državljanek in državljanov. Tudi tistih, ki nimajo urejenega statusa. Tudi tistih, ki nikoli ne pridejo do vas na obisk, ker nimajo primernega plašča. Tudi tistih, ki ne morejo na volitve, ker so izgubili dokumente, ker so izgubili naslov, ker so izgubili občutek, da štejejo.

Zato vas danes prosim – ne za pomoč, ne za darilo, ne za pozornost. Prosim vas za stališče. Kakšna je vaša vizija države brez revščine? Kaj lahko pričakujemo od predsednice, ki naj bi bila moralna avtoriteta, varuhinja ustavnih vrednot in človeškega dostojanstva? Kaj boste naredili, da bo moj otrok imel več možnosti kot le tišino?

Na koncu še nekaj osebnega. Jaz vem, da niste čarobna rešiteljica. Vem, da politika deluje počasi. A hkrati vem, da lahko beseda predsednice spremeni tok pogovora v državi. Zato prosim: spregovorite tudi o nas.

S spoštovanjem,
v imenu vseh, ki nimamo pisarniške glave pisma,

Eden izmed nas

Pismo predsedniku vlade

Spoštovani gospod predsednik vlade,

v vaši funkciji nosite ključne vzvode oblasti – imate vpogled, moč odločanja, nadzor nad sredstvi. Zato vam pišem v imenu vseh, ki v tej državi delamo, iščemo, vztrajamo – in kljub temu ostajamo revni.

Ko govorite o gospodarski rasti, o makroekonomskih kazalcih in stabilnih javnih financah, bi vas rad vprašal: kje smo v teh številkah mi – ki preživimo z nekaj sto evri na mesec, ki čakamo več let na socialno stanovanje, ki se bojimo vsake nove položnice?

Revščina ni le brezdomstvo. Je tudi prekarno delo brez dopusta. Je tudi mama, ki dela polni delovni čas in zvečer čisti še stopnišče, da kupi otroku malico. Je upokojenec, ki si razpolovi zdravila. Je dijak, ki si na skrivaj kopira učbenike, ker doma nimajo za nove.

Vas sprašujem:

- Zakaj delavec z minimalno plačo ne more plačati najemnine v prestolnici?
- Zakaj pokojnina ne zadostuje niti za ogrevanje?
- Zakaj socialna pomoč ne pride, če si izgubil naslov?
- Zakaj še vedno ni enotne digitalne točke za tiste, ki ne razumejo sistema?

Vaša vlada sprejema odločitve, ki oblikujejo prihodnost. Mi pa vemo, da preživetje ni prihodnost – je napor, da vsak dan prečkaš prag, četudi veš, da te znotraj čaka ista praznina.

Ne pišem vam z jezo. Pišem vam z željo, da nas slišite. Ne samo med kampanjo. Tudi med dopolnili, reformami in proračuni.

S spoštovanjem,

Tisti, ki plača davke, a si ne more plačati zajtrka

Pismo predsednici parlamenta

Spoštovana gospa predsednica državnega zbora,

v parlamentu se odloča o naši usodi. Zakoni, sklepi, spremembe – vsak z dvignjeno ali spuščeno roko vpliva na to, kako globoko bomo spali in kako dolgo bomo čakali v vrstah.

Kot predsednica zbora vodite razprave, ustvarjate prostor za glasove. Zato vas prosim: naredite prostor še za nas. Za ljudi, ki redko pridejo v vaše stavbe, a jih odločbe iz njih vsakodnevno zadevajo.

Ko se razpravlja o davkih, se redko omeni, kako jih čuti tisti, ki ima manj kot 700 evrov na mesec.

Ko se govori o trgu dela, se ne pove, da mnogi delajo brez pogodb, brez dopusta, brez pravic.

Ko se omenja socialna pomoč, se spregleda, kako dolgotrajna, zapletena in hladna je pot do nje.

Predlagam vam nekaj konkretnega:

- Organizirajte javno razpravo o revščini z vabljenimi poznavalci-govorci.
- V vsakem zakonu o ekonomiji ali trgu predvidite poglavje “učinek na socialno ranljive.”
- Vpeljite svetovalno skupino ljudi z izkušnjo revščine – naj sodelujejo pri pripravi zakonodaje.

Družbeni dialog ni popoln, dokler ne vključuje tistih, ki ne pridejo do razprave, ker jih nihče nikoli ni vprašal.

Zato vas prosim, gospa predsednica: čeprav nas ni v klopi, bodimo vsaj v mislih tistih, ki tam sedijo.

S spoštovanjem,

Tudi glasu, ki ne dvigne roke, ne smemo več preslišati

Pismo ministru za izobraževanje

Spoštovani gospod minister,

dober šolski sistem pomeni, da otrok iz revne družine lahko doseže več kot njegovi starši. Trenutno pa je sistem pogosto zrcalo, ki le potrjuje, kdo ima in kdo nima možnosti.

Otrok iz revne družine pogosto:

- pride v razred brez zvezkov, ki jih imajo vsi drugi,
- dela naloge na telefonu mame, če ima srečo, da ni pokvarjen,
- si ne upa dvigniti roke, ker ve, da nima doma pogojev za učenje.

V šoli se meri znanje, a ne meri se okoliščin. Kdo ima doma prostor za mizo? Kdo je zajtrkoval? Kdo zna izpolniti prošnjo za štipendijo?

Prosimo vas za spremembe:

- Da bodo vse osnovne šole zagotovile brezplačno malico za vse – brez dokazovanja.
- Da bodo šole uvedle tihi sklad za socialno pomoč učencem – brez sramotenja.
- Da se sistem štipendij poenostavi in prilagodi tistim, ki nimajo pomoči doma.
- Da se učitelji usposobijo za prepoznavanje socialnih stisk, ne le učnih težav.

Izobraževanje je edina dolgotrajna rešitev za revščino. A samo, če vsi startamo vsaj z istega parkirišča – če že ne z iste proge.

S spoštovanjem,

Starš, ki verjame v šolo – a mora vsak september znova dokazovati, da ni manj vreden

Pismo ministrici za socialo

Spoštovana gospa ministrica,

pišem vam kot nekdo, ki je socialni sistem preizkusil v praksi. Ni bil slab – bil pa je prezapleten, prepočasen in pogosto prezahteven do ljudi, ki nimajo več energije.

V tej državi imamo obrazce, ki jih je treba izpolniti v petih izvodih. Imamo komisije, ki ne poznajo življenjskih zgodb, samo dohodkovne evidence. Imamo centre, kjer se ne pogovarja – se preverja.

Želim si, da bi sistem postal:

- bolj človeški – z manj sumničenja in več dialoga,
- bolj odziven – brez trimesečnih čakalnih dob na pomoč,
- bolj varen – da pomoč ne izgine, če enkrat zamudiš rok,
- bolj razvejan – da se stiska ne rešuje le z evri, ampak tudi s svetovanjem, nastanitvijo, vključevanjem.

Predvsem pa želim, da se med nami znova vzpostavi zaupanje. Ker danes mnogi verjamejo, da pomoč obstaja – a ne zanje.

Prosim vas, bodite ministrica, ki ne upravlja z dokumenti, ampak z upanjem.

Tudi revni volimo, čeprav volilni listič nima rubrike za socialni status.

S spoštovanjem,

Ena vloga med tisočimi – in ena zgodba, ki išče razumevanje

POJASNILA

Vse pesmi, epigrame, zahvale, pisma, ...
uvodnik, poročila in teme je napisal ChatGPT
po mojih kratkih navodilih, ki so predstavljena v
nadaljevanju.

Navodilo CHATGPT za pripravo spiska naslovov za pesmi

Pripravljam zbirko pesmi z naslovom »Ubogi reveži,« v kateri bodo finančno ter materialno revni in zelo revni ljudje (moški, ženske, člani njihovih družin), pripovedovali svoje žalostne v različnih situacijah, ki se resnično zgodijo v njihovem življenju. Ali lahko napišeš 30 situacij, kjer so revni ljudje res zelo ubogi, in vsako situacijo utemeljiš v največ treh vrsticah.

Spisek stituacij

1. **Brez elektrike v mrzli zimi**

V zmrznjeni sobi kuha na svečah, ker ji niso mogli več podaljšati socialne pomoči.

2. **Otrok brez malice v šoli**

Sošolci imajo sendviče in sokove, on pa skriva prazno torbo in žveči suho skorjo.

3. **Mamica spi na tleh**

Otrokom pusti kavč, sama si zloži odejo ob radiatorju, ki komajda greje.

4. **Učbeniki iz košev**

Deklica pobira zavržene zvezke iz šolskih košev, v njih še vedno piše znanje.

5. **Revščina diši po plesni**

Stanovanje smrdi po vlagi in mrazu, a najemnina vseeno poje polno socialno pomoč.

6. **Očetova obljuba**

Obljubil je darilo za rojstni dan, nato pa jokal, ko ni zmogel niti kruha.

7. **Stare superge za prvi zmenek**

Fant si pred srečanjem z dekletom polira strgane čevlje s slino in papirjem.

8. **Šolski izlet brez nje**

Vsi so šli na morje z razredom, ona pa je ostala doma, ker 20 evrov ni bilo.

9. **Zdravnik samo za bogate**

Bolečine v trebuhu trpijo že tedne, a obisk zdravnika je še vedno luksuz.

10. **Delavka brez doma**

Čisti stanovanja drugih, sama pa spi v zasilni lopi ob železniški postaji.

11. **Otroci iz hostla**

Za njih je "dom" soba brez kuhinje, z deljeno kopalnico in ščurki pod posteljo.

12. **Božič v tišini**

Nobenih lučk, nobenih daril – le stara juha in pesem iz radia.

13. **Prodajalka svojih spominov**

Babica prodaja poročni prstan, da vnuku kupi nova oblačila za šolo.

14. **Garderoba iz humanitarne škatle**

Vsak kos oblačila je tuj in že nošen, a vseeno edini oklep proti mrazu.

15. Revščina na mobitelu

Deklica si ogleduje slike tort in oblek na spletu, ker v resnici nima ničesar.

16. Ponizanje pri blagajni

Kartica je zavrnjena, blagajničarka zavije z očmi, otrok pa drži čokolado nazaj.

17. Pisma brez naslova

Nimajo stalnega prebivališča, zato se vloge zavračajo še preden jih kdo prebere.

18. Lakota z nasmeškom

Otrok pravi, da ni lačen, ker ve, da za večerjo ni ničesar.

19. Sram pred prijatelji

Ne povabi jih domov, ker nima postelje, televizije ali stranišča z vrati.

20. Igre brez igrač

Iz odpadkov sestavijo avtomobilček, ki je njihova največja dragocenost.

21. Mama brez dostojanstva

V vrsti za hrano z rdečico sprejme miloščino, a znotraj jo razjeda sram.

22. Revni tudi brez vode

Ko v poletni vročini zmanjka pitne vode, perejo perilo v reki.

23. Brat brez zdravil

Zaradi cene zdravil brat ostane brez terapije, sestra ponoči moli za čudež.

24. Darilo iz smeti

Deklica najde pokvarjeno igračko na odpadu, jo očisti in podari bratcu.

25. Praznovanje z bonom

Za rojstni dan grejo v trgovino s kuponom za kruh in mleko – to je slavlje.

26. Izključeni iz sveta

Nimajo interneta, nimajo računalnika – so otroci, ki ne obstajajo v digitalnem svetu.

27. Življenje v avtomobilu

Avto je postal njihova hiša, postelja, jedilnica in otroška soba.

28. Obisk brez pozdrava

Na občini gledajo nanje kot številke, ne kot na družino v stiski.

29. Sanje o zobozdravniku

Boleč zob že tri mesece boli, a denar zanje je znanstvena fantastika.

30. Obup s plakata

Gledajo reklame za počitnice, medtem ko zbirajo drobiž za metro sendvič.

Navodila za pesmi 1 do 10

Pripravljam zbirko lirskih pesmi z naslovom »Ubogi reveži,« v kateri bodo reveži (moški, ženske, njihovi potomci) pripovedovali o svoji žalosti in nesreči v različnih situacijah, ki se resnično zgodijo v njihovem življenju. Želim, da izraziš njihov strah, prizadetost, pretresenost in bolečino in naj pesmi opomnijo družbo

na njihovo stanje. Sicer pa naj se v vsaki pesmi čuti čim več umetne inteligence in naj ne posnemajo znanih pesnikov, naj bodo unikatne, inovativne, kakovostne. Za vsako pesem napiši tudi naslov, ki ni na »prvo žogo«. Vsaka pesem naj bo napisana na moderen način, dolžina posamezne pesmi naj bo do 6 kitic oziroma največ ena A4 stran teksta.

Tema pesmi je:

Navodila za pesmi 11 do 20

Pripravljam zbirko elegij z naslovom »Ubogi reveži,« v kateri bodo reveži (moški, ženske, njihovi potomci) pripovedovali o svoji žalosti in nesreči v različnih situacijah, ki se resnično zgodijo v njihovem življenju. Želim, da izraziš njihov strah, prizadetost, pretresenost in bolečino in naj pesmi spodbudijo bogate, da malo razmislijo o njihovih težavah. Sicer pa naj se v vsaki pesmi čuti čim več umetne inteligence in naj ne posnemajo znanih pesnikov, naj bodo unikatne, inovativne, kakovostne. Za vsako pesem napiši tudi naslov, ki ni na »prvo žogo«.

Vsaka pesem naj bo napisana na moderen način, dolžina posamezne pesmi naj bo do 5 kitic oziroma največ ena A4 stran teksta. Na koncu pesmi po peti kitici naj slogan, ki se nanaša na vsebino te pesmi povzame žalost revne osebe.

Tema pesmi je:

Navodila za pesmi 20 do 30

Pripravljam zbirko satiričnih in ironičnih pesmi v zbirki z naslovom »Ubogi reveži«. Zadnja kitica na bo čim bolj sarkastična in namenjena tistim, ki imajo vsega preveč, ker imajo bogate starše ali sorodstvo. Pesem naj bo brez rime. Pesem naj bo dolga do 5 kitic, z ritmom brez rime. Naslov naj bo čim daljši.

Tema pesmi je:

Navodila za eseje in epigrame

Napiši 10 razlogov, zakaj ljudje ostanejo ali postanejo reveži, in o vsakem razlogu napiši kratek esej in epigram.

Navodila za eseje in spodbudne pesmice

Napiši deset možnosti, kako se lahko reveži sami izvijejo iz revščine in kako jim pri tem lahko pomagajo prijatelji, družina in družba. Pri vsaki možnosti napiši tudi kratek esej in na koncu eno kitico spodbudne pesmi.

Navodilo za inovativne izhode iz revščine

Po kreativni metodi - Gordanova tehnika predlagaj 10 zelo kreativnih načinov, kako se lahko revež lahko izvije iz primeža revščine.

Napiši eno pesem, v kateri revnim razloži, da je najbolj verjetna možnost, da se rešijo revščine, udeležba v raznih igrah na srečo ali poroka v bogatijo. Pesem naj bo dolga 6 kitic in v ritmu, vendar brez rime.

Navodilo za zahvale in poante

Revežem se včasih zgodi tudi kaj dobrega in lepega. Napiši 10 možnosti in pri vsaki napiši tudi kratko zahvalo dobrotniku. Vsaka situacija naj ima tudi poanto.

Navodilo za pisma politikom

Pripravljam pet pisem najbolj odgovornim ljudem v državi, s katerim jih želim opomniti, da v njihovi državi živimo tudi reveži, in jih vprašati, kakšno je njihovo stališče do nas in kaj nameravajo storiti, da se bo stanje popravilo – da v državi ne bo več revnih. Pisma naslovi na predsednico države, na predsednika vlade, na predsednico parlamenta, na ministra za izobraževanje in na ministrico za socialo. Vsako pismo naj bo napisan na čimbolj kreativen način, dolžina posameznega teksta pa največ ena A4 stran.

Gradivo je nastalo v okviru projekta, v katerem proučujemo zmožnosti uporabe ChatGPT (plačljiva verzija) za pripravo poezije in različnih tekstov. Vse pesmi, epigrame, zahvale, pisma ... je napisal ChatGPT s pomočjo mojih navodil, ki so prikazana v zaključku zbirke. V okviru raziskave so nastale tudi zbirke Ubogi otroci, Uboge ženske, Ubogi moški, Uboge živali, Ubogi oglaševalci in Ubogi bogataši. ki si jih lahko brezplačno ogledate v cobiss.si/knjiznice/.

V veselje mi bo, če boste iz gradiva dobili kakšne ideje in spodbude za svoje delo. Prosim, da mi komentarje, predloge, popravke ipd. pošljete na moj elektronski naslov: sreco.zakrajsek@iam.si.

Srečo Zakrajšek

Marec 2025.